

Skácel, Jan

Sonety Neorfeovi

Bohemica litteraria. 2018, vol. 21, iss. 1, pp. 181-194

ISSN 1213-2144 (print); ISSN 2336-4394 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/BL2018-1-17>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/138280>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

sonety
neorfeovi

Society Morfeovi.

Jan Skáll.

Sonet o smrti dona Zmijota.

Naříká andro, pláče Dulcinea,
za zločin zblblý dav & chichotá,
že žil křesťe, v ačizně námě gřijmi
myšice světlé, dona Zmijota.

Zhrnj jeho mlčí do rube stě řatny,
credit jeho xdlí ohvězdy seřně,
jíd rzi chrán meč, ct nejaliběá bláti
jubilbu, jož lupla misedu bradyši.

Bojoral jo čest, za kanára v kelci
a márad ňikal: „To přa slově!“
když v tvrdi mřete smepravdona a lěi

Intidal oň, meschral & ja strach...
jed kři stějšněmže na mřklichu'ch jatka'el
m bohuon Bořimantě puč joráži.

Sonet o smrti dona Quijota.

Naříká Sancho, pláče Dulcinea,
za zídkou zblblý dav se chichotá,
Ježíši Kriste, v něžnou náruč přijmi
rytíře svého, dona Quijota.

Zbroj jeho ulož do nebeské šatny,
nechť jeho sedlo o hvězdy se dře,
před rzí chraň meč, ať nezaliská bláto
přilbu, jež byla miskou bradýře.

Bojoval za čest, za kanára v kleci
a národ říkal: „To jsou ale věci!“,
když v tvrdé pūtce s nepravdou a lží

pobídl oře, neschoval se za strach...
Teď koňský řezník na ústředních jatkách
ubohou Rozinantu ruče poráží.

Dušičkový sonet.

Jeli listi, tvrdí, listitli,
nastaly deště, sucha nemí
jako o dušičkách máp být
a distence i politici

se zúčastňují folad klenu
a zmutný básník natu třem
myšlím sonet, chrysanthem
klade jím na hrob, nje sručí

a dlamí ~~pro~~ proti větru chrálu
tu troška světla, mihotání,
jateční a quon málen jas

a zapísalá, pro mās,
~~aby~~ abychom byli hodni, ti ti,
jaro v poli mys a smli v plyši.

Dušíčkový sonet.

Tlí listí, hoši, listí tlí,
nastaly deště, sucho není
jak o dušíčkách má to být
a dokonce i politici

se zúčastňují toho tlení
a smutný básník na tu tému
vymýšlí sonet, chrysentému
klade jim na hrob, rožne svíci

a dlaní proti větru chrání
tu trošku světla, mihotání,
jakýsi aspoň málem jas

a zapřísahá, prosí nás,
abychom byli hodní, tiší,
jak v poli myš a moli v plyši.

Soneta o plivání s mostu do vody.

Jsem věd, o kterých se nepřecupštil
a slušný človek nemá ani to dy.
Než naplivat si do své vlastní trávi,
to radši plivnout s mostu do vody.

Jakej je trólu nad plivancí říka,
jake je to hejci stát na mostě sáru
a naklánet se dole přes zábradlí
a šeptat vodi: Plyni, ale kam?

Uť chváliť most a rovněž říku chváliť
a žiřáť za tří plivancem malým,
jake plynerdál, až v moci do plyne.

Ničeň a tiš na vodu sedívám,
svůj chleba jíím a svoje žisni zřicám,
nem ho žiřis, žisni taey ml.

Sonet o plivání s mostu do vody.

Jsou věci, o kterých se nepřemýšlí
a slušný člověk nemá ani kdy.
Než naplivat si do své vlastní tváře,
to radši plivnout s mostu do vody.

Jaké je ticho nad plynoucí řekou,
jak je to hezké stát na mostě sám
a naklánět se dolů přes zábradlí
a šeptat vodě: Plyneš, ale kam?

A chválím most a rovněž řeku chválím
a zírám za tím plivanečkem malým,
jak plyne v dál, až v moře doplyne.

Něžně a tiše na vodu se dívám,
svůj chleba jím a svoje písně zpívám,
není ho příliš, písní taky ne.

Je soneti Neorfeovi sonet ztraty.

Nic lid seeho nemá vesmírných cípí.
Je zrovna jaro, motýl nad městem,
a leží na cestě, lile, křídly třipetá
a pítel bádruka x za dnušile žitá,

Wpak je tohle, to je poetické?
Má pravdu. Ve dnušile ryzi
motýl a lejau ... podlorsko lidstvi ...
Jsem z toho maru. Jate mu odpočít,

Má je to kina, dluho by se měl vidět,
že podle poetky já dnu sonetu,
(vždyt' nepřichází vesma ho letu),

Ne má být vyloučen v příčině náodka hrad.
A proto ještě hradu viodávám:
Po všem je tohle, to včičkačch meol.

Ze sonetů Neorfeovi sonet čtvrtý.

Nic lidského nám nesmí býti cizí.
Je zrovna jaro, motýl nad něčím,
co leží u cesty, hle, křídly třepetá
a přítel básníka se zasmušile ptá,

copak je tohle, to je poetické?
Má pravdu. Ve chvíli tak ryzí
motýl a lejno... podle všeho lidské...
Jsem z toho marný. Jak mu odpovědět,

má je to vina, dávno bych měl vědět,
že podle poetiky jádro sonetu,
(vždyť nepřichází vesna po létu),

nemá být vysloveno v první řádce hned.
A proto ještě honem přidávám:
Po všem je hovno, po včeličkách med.

Sont o brněm sejdě bášni'áči.

Vzpomíná me si na dratecna
a na lhatyjen. Věkdy vzbudí
mās ze sna smutný těsnohlídel
tiskový a s stol kón ráhna v lornáí.

U zatežování vo hospodě
sedáme vjazyky dva adva,
Bohovi'á ke Klement bez Blatého
a v Belleone mladý žogata.

Vjedemáct zakvírají. Smit
jadá a ditekuláž ke kráči
Ze široka a o holiči.

Vtis far ke a rovna časn lcu.
U odpioluje dálku ke hvizdánu
forlani jako kermítkeam.

Sonet o brněnských básnících.

Vzpomínáme si na Mahena
a na Chaloupku. Někdy vzbudí
nás ze sna smutný Těsnohlídek
teskný a s kolmou ránou v hrudi.

A zakázaní po hospodách
sedáme vždycky dva a dva,
Bochořák Klement bez Blatného
a v Bellevue mladý Zogata.

V jedenáct zavírají. Sníh
padá a Mikulášek kráčí
ze široka a o holích

přes park a rovná času lem.
A odpichuje dálku k hvězdám
berlami jako kružítkem.

Sonety o muži letuči mužíku

Trambvaj jako sporty ze stola
a novicmi. Nikde práčka.
Jástupy proudivná zlezení,
zdyždlo mišta - totijovka.

Jáky isde upadaj' do tmy
do my a pona na Padla st.
a mišta, křiží letuči mužíku,
máiná a upadá st.

jak divatní nadržani lešti!

a do konce sru' jluží' rypce
a nad mím, járdunovary' nít,
(den k nedostá'ni) luna sru'í.

Sonet o městě které musím

Tramvaje jako šperky ze skla
a prosvícené. Nikde vrátka.
Zástupy proudí na zelenou
zdymadla města – křižovatka.

Záhy však upadávají do tmy
domy a okna na Radlase
a město, které tolik musím,
usíná a propadá se.

jak chvatně natrhané kvítí.

a do kopce spí Zelný rynek
a nad ním jako mandarýnek,
(ten k nedostání) luna svítí.

Skácelovy Sonety Neorfeovi

Když zemřel Jan Skácel, nabídla paní Boženka Zdeňku Kožmínovi, že si může odnést nějakou z jeho věcí. Zdeněk Kožmín si vybral sešit, do kterého si Jan Skácel zapsal několik básní – sonetů, ten pak na sklonku života Kožmín věnoval dál. Z celkového rozvržení sešitu (obsahuje šest básní psaných perem vždy na pravé straně dvojlistu, titul na přebalu a titul s básníkovým jménem na úvodní straně) lze usuzovat na autorovu intenci uspořádat cyklus znělek, těžko ale už dnes určíme, zda se jedná o uzavřený celek či fragment rozsáhlejšího projektu. Cyklus obsahuje převážně varianty básní, které byly publikovány ve sbírkách *Odlévání do ztraceného vosku* (1984) a *Kdo pije potmě víno* (1988).

Oproti zveřejněným verzím obsahují básně rukopisu zpravidla ještě interpunkci, názvy básní jsou bez podtitulu (případně drobně pozměněné), občas se objevují odlišnosti v lexiku (zakázání/osamělí, teskný/němý, ze skla/ze zlata, prosvícené/rozsvícené aj.), jiný morfologický tvar, syntaktické členění (inverze slov, asyndetická spojení) či vynechání verše. V *Sonetech Neorfeovi* můžeme zahlédnout leccos z básníkovra tvůrčího procesu – například v básni Sonet o brněnských básnících se ještě objevuje Blatný a „mladý Zogata“, v publikovaném textu však Skácel (v souladu se změnou názvu na „Sonet o starých brněnských básnících“) obě jména vypouští a nově začleňuje do textu Kainara a sám sebe; změna je zároveň provedena tak, že posiluje estetické působení (Bochořák Klement bez sebe sám / a v Bellevue bez Kainara já). Enigmaticky vyznívá poslední text rukopisu Sonet o městě které musím, v jehož prvním tercetu jsou vynechány první dva verše – jedná se o nedokončený text, který tak ještě posiluje domněnku o fragmentárnosti celého rukopisu, anebo o autorův experiment s žánrovou formou, podobně jako je tomu v Sonetu se spánkem včel či v Sonetu s krajinou místo náhrdelníku?

Dvě básně rukopisu – Dušičkový sonet a Ze sonetů Neorfeovi sonet čtvrtý – jsou původní texty, které dosud nebyly publikovány. Přicházejí jako stíny, ve vlasech popel, kusy hlíny, podobají se Orfeovi a do svého zpěvu zaplétají Rilka, jeho překladatele i nás ostatní.

Jan Tlustý